

Vragen Commissie Bestuur 25 november 2022

PvdA/GL, Inez Flameling, over Brief GS van 18 oktober 2022 over wensen en bedenkingen Verkoop Wholesale PZEM - 220377

Vragen Commissie Bestuur	Antwoorden
<p>PZEM Wholesale staat op de nominatie om te worden verkocht aan het Tsjechische bedrijf EPH. Er is reeds een voorlopig koopcontract getekend; alleen de aandeelhouders moeten nog akkoord gaan. Dit is onderdeel van de aandeelhoudersstrategie, waarin wordt gesteld dat we als overheid risicovolle investeringen moeten afstoten. De PvdA en GroenLinks hebben veel vragen over deze verkoop. Hieronder lichten we deze vragen toe, opgesplitst in verschillende thema's.</p>	
<p>Procedure In de brief van GS staat "Op grond van de Provinciewet is ons college bevoegd om een besluit te nemen over de uitoefening van stemrechten in de AvA van PZEM. Voordat wij hiertoe overgaan stellen wij u – in lijn met de Beleidsnota verbonden partijen 2021 – in de gelegenheid om wensen en bedenkingen aan ons kenbaar te maken over ons voorgenomen besluit tot het verlenen van goedkeuring aan de transactie.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Klopt het dat GS bevoegd is om het besluit over wel of niet verkopen van PZEM Wholesale te nemen, en PS alleen wensen en bedenkingen kan meegeven? - Zo ja hoe is GS van plan hier mee om te gaan? Mocht er een meerderheid van PS tegen de verkoop zijn, wordt deze wens dan opgevolgd? 	<p>Dat klopt. Dit volgt uit artikel 158 lid 2 en artikel 167 lid 4 van de Provinciewet. Zie paragraaf 3.2.1. van de Beleidsnota verbonden partijen 2021 voor een toelichting en uitleg.</p> <p>Gedeputeerde Staten gaan serieus om met geuite wensen en bedenkingen van PS. Indien uit de wensen en bedenkingen blijkt dat een meerderheid van PS niet voor verkoop is dan zal dit meegenomen worden in de besluitvorming van GS.</p>
<p>Wenselijkheid van de verkoop In de afgelopen decennia zijn op grote schaal energiebedrijven geprivatiseerd. Daardoor is nu de situatie ontstaan dat de overheid niet of nauwelijks nog invloed kan uitoefenen op de energiemarkt. Er worden nu op grote schaal vraagtekens gesteld bij deze privatisering. De Nederlandse regeringspartijen stellen dat er wellicht verkeerde keuzes zijn gemaaktⁱ. Het Economisch Dagblad stelt zelfs "Zoals voorspeld is de privatisering van energiebedrijven een ramp geworden"ⁱⁱ In Duitsland worden energiebedrijven momenteel weer genationaliseerdⁱⁱⁱ.</p> <p>De oorlog in Oekraïne heeft dit nog meer op scherp gesteld. De regering overweegt nu zelfs een met gemeenschapsgeld gefinancierd prijsplafond en hier en daar wat steun aan huishoudens; hard nodig om te voorkomen dat mensen omvallen, maar wel een vorm van</p>	<p>Nog vanuit Provinciale Staten, nog vanuit Gedeputeerde Staten, is de afgelopen periode geen aanleiding geweest om de aandeelhoudersstrategie te herzien. De aandeelhoudersstrategie is gericht op het verminderen van de commerciële risico's voor de publieke aandeelhouders. De ingrijpende ontwikkelingen in de afgelopen jaren hebben deze risico's nog duidelijker aan het licht gebracht en doen geen afbreuk aan dit eerdere ingenomen principiële standpunt.</p> <p>De belangrijkste reden om nu te verkopen is het reduceren van risico's voor de aandeelhouders. Nu niet verkopen kan consequenties met zich meebrengen zoals benoemd in het voorstel van PZEM. In de nota verbonden partijen is opgenomen dat er sprake is van een publiek of</p>

Vragen Commissie Bestuur	Antwoorden
<p>symptoombestrijding in een systeem dat publiek geld inzet om winsten in een geprivatiseerde energiesector op peil te houden^{iv}.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Is de aandeelhoudersstrategie staat dat “...<i>directe publieke belangen bij energieproductie en leveringsactiviteiten ontbreken...</i>”^v. Is dat nog wel een houdbare constatering in deze tijd? - Is het niet zaak om te toetsen of de aandeelhoudersstrategie nog wel stand houdt in de huidige tijd? - De verkoop van PZEM is een onomkeerbare beslissing. Kunnen we niet beter pas op de plaats maken gegeven al het in de toelichting gestelde? 	<p>openbaar belang indien de overheid zich de behartiging van een belang aantrekt op grond van de overtuiging dat dit belang anders niet goed tot zijn recht komt. Dit is bij de bedrijfsonderdelen van PZEM niet het geval.</p>
<p>Financieel</p> <ul style="list-style-type: none"> - Welk bedrag heeft de mede-aandeelhouder EDF afgesproken bij de verkoop? - Blijven de resterende bedrijfsonderdelen (biomassacentrale, zonnepark, windpark) wel of zijn er ook plannen om die te verkopen? - Klopt het dat de stroom van de kerncentrale straks geleverd gaat worden aan EPH, die het weer gaat doorverkopen? - Uit de memo van Houthof blijkt dat er een fors debiteurenrisico is op EPH. Wij hebben gevonden dat EPH onderwerp is van een justitieel onderzoek in Tjechië in verband met wanbetalingen van één van zijn bedrijven^{vi}. Klopt dat? Zoja, wordt dit meegewogen in de overwegingen? - Wordt in de beoordeling van de financiële risico's meegewogen dat het risico op uitval van de kerncentrale zal toenemen in de toekomst? Dit heeft diverse redenen: doordat het een oudere centrale is, doordat er steeds vaker hittegolven zullen optreden, en doordat de vraag naar uranium zal gaan stijgen door toegenomen vraag en/of doordat de uraniumwinning in conflictgebieden plaatsvindt. Hoeveel meer risico lopen we hierdoor als de leveringscontracten via PZEM in buitenlandse handen zijn en niet meer van de publieke aandeelhouders? 	<p>Dit betreft niet openbare informatie waar wij dan ook niet over beschikken. PZEM beschikt zelf ook niet over deze informatie.</p> <p>Ook op deze onderdelen is de huidige aandeelhoudersstrategie van toepassing. Verkoop op termijn ligt daarom voor de hand.</p> <p>Dat klopt.</p> <p>Het debiteurenrisico op EPH is voor zover als mogelijk afgedekt in de transactie, door middel van bankgaranties en een garantie van de moeder van EPH. Bij een debiteurenrisico blijft altijd het risico bestaan dat de geboden zekerheden onvoldoende dekking bieden. Hetgeen hierover met EPH is afgesproken is in de visie van PZEM het beste wat zij uit de onderhandelingen met EPH heeft kunnen halen en voldoende om dit risico af te dekken.</p> <p>Het risico op uitval van de kerncentrale blijft in deze transactie ongewijzigd ten opzichte van de situatie waarin PZEM de Wholesaleactiviteiten niet aan EPH zou verkopen.</p>
<p>Leveringszekerheid</p> <ul style="list-style-type: none"> - Er is in de toekomst grote behoefte aan regelbare backup capaciteit. Hoe wordt gegarandeerd dat deze via PZEM beschikbaar blijft? 	<p>Het is aan Tennet om de energie vraag en aanbod op het net te balanceren. De backup capaciteit zit voornamelijk in de Sloecentrale. Deze zal worden aangewend als de vraag groot is en daardoor de prijzen hoog.</p>

Vragen Commissie Bestuur	Antwoorden
<ul style="list-style-type: none"> - Hoe groot is de opslagcapaciteit voor gas die is inbegrepen in de koop? Hoe verhoudt zich deze hoeveelheid tot de nationale reserves? 	<p>Er is gasopslag bij de koop inbegrepen (opslag in het noorden van Nederland). Het gaat hier echter om opslag met als doel korte termijn balanceren en geen seizoensopslag. De opslag is zodanig beperkt dat dit geen effect heeft op de leveringszekerheid van gas in Nederland. Verder is de zogenaamde Zuid-Beveland leiding onderdeel van de voorgenomen verkoop. De opslag functie van deze leiding is echter zeer beperkt. De primaire functie van deze leiding is transport naar de Sloe-centrale. De impact van de gasopslagcapaciteit van PZEM is in de visie van PZEM verwaarloosbaar in het licht van de discussie omtrent leveringszekerheid. De totale mee verkochte gasopslag is 0,2% van de totale opslagcapaciteit in Nederland.</p>
<p>Werkgelegenheid In de brief van GS staat “Er zijn goede afspraken gemaakt voor de komende 2 jaar rondom behoud van werkgelegenheid, maar geeft ook aanknopingspunten voor behoud op de langere termijn.”</p> <ul style="list-style-type: none"> - Waarom gelden de afspraken maar voor twee jaar? - Welke afspraken zijn er gemaakt voor de eerste twee jaar? - Welke garanties op het gebied van behoud van werkgelegenheid zijn er voor de periode na twee jaar? Zowel als het gaat om aantal banen, soort werkgelegenheid en arbeidsvoorwaarden? - Als er geen garanties zijn, waarop is dan de aanneming gebaseerd dat er “aanknopingspunten zijn voor behoud op de lange termijn”? 	<p>De afspraken rondom werkgelegenheid zijn onderdeel van het totale pakket aan afspraken en zijn de uitkomst van een onderhandelingsproces tussen PZEM en EPH. Twee jaar is voor een dergelijke transactie relatief lang (vaak zijn dergelijke afspraken er niet of gelden afspraken voor één jaar).</p> <p>De toezegging dat er geen reorganisatie doorgevoerd zal worden in de komende twee jaar, een verlengd sector sociaal plan tot 31 december 2024 en een werkgelegenheidstoezegging tot 31 december 2024, incl. behoud van de huidige standplaats/kantoorlocatie.</p> <p>Garanties op het gebied van werkgelegenheid zijn er niet.</p> <p>Dat blijkt uit de gesprekken die met EPH zijn gevoerd en hun track record als het gaat om andere overnames in de Europese Unie. EPH heeft aangegeven PZEM niet te kopen om het te integreren in hun eigen operatie maar met als doel om het als zelfstandig bedrijf te laten functioneren en te laten groeien.</p>
<p>Duurzaamheid Volgens diverse bronnen bestaat het business model van EPH (de koper) uit het opkopen van fossiele installaties met als doel deze nog zo lang mogelijk in bedrijf te houden of te profiteren van subsidies voor de beëindiging^{vii} ^{viii}. Daarbij speculeert het bedrijf op een langzame energietransitie waarbij fossiele bedrijven nog lang in stand worden gehouden. Het toonaangevende blad “Energy research & Social Science” noemt het bedrijf zelfs een</p>	<p>Het verkopen van de Wholesaleactiviteiten staan los van de klimaatambities van de Provincie Zeeland en de kopende partij hiermee ook.</p>

Vragen Commissie Bestuur	Antwoorden
<p>“transitie-aaseter” die in staat is winst te maken omdat het weinig maatschappelijke verantwoordelijkheid neemt^{ix} (het artikel is toegevoegd als bijlage). Volgens een recente studie van Ember is EPH één van de minst klimaatvriendelijke energiebedrijven in de EU^x. Banktrack heeft in 2016 gevraagd aan Europese banken om EPH niet langer te financieren^{xi} omdat het bedrijf de Europese klimaatambities zou ondermijnen.</p> <ul style="list-style-type: none"> - In het licht van bovenstaande, hoe valt de keuze voor deze koper te rijmen met de klimaatambities van de provincie Zeeland? - In de aandeelhoudersstrategie staat “.. <i>het [is] van belang in het kader van de herijkte aandeelhoudersstrategie de toepasselijkheid van dit publieke belang [=duurzaamheid] op PZEM te toetsen.</i>” Waarom is in geen enkele van de onderzoeken duurzaamheid meegenomen als een van de factoren die een rol spelen bij de keuze voor een koper? - Op de PZEM-informatiebijeenkomst gaven zowel de Rebel groep als de gedeputeerde aan dat voor EPH de aankoop van PZEM onderdeel is van een strategie om in Nederland te groeien en haar activiteiten uit te breiden. Ook de voorzitter van de RvC zegt dat in een interview^{xii}. Naar welke andere activiteiten kijkt om EPH verder uit te bouwen? Indien dit een uitbouw van fossiele activiteiten betreft, hoe kan worden uitgelegd dat PZEM wordt verkocht aan een bedrijf dat fossiele energieproductie wil uitbreiden, in een tijd waarin juist alles op alles wordt gezet om fossiele brandstoffen uit te faseren? - Bestaat het risico dat er in de toekomst bodemverontreiniging optreedt op het terrein van de Sloecentrale? Zoja, welke garanties zijn er dat EPH het terrein van de Sloecentrale t.z.t. zal achterlaten volgens het “Groene weide principe”? - welke garanties zijn er dat het beleid van de Sloecentrale op het gebied van kwaliteit, gezondheid, veiligheid, milieu en ethiek gehandhaafd blijven?^{xiii} 	<p>In de aandeelhoudersstrategie is ook opgenomen dat we PZEM niet zien als het juiste vehikel om de uitdagingen van de duurzaamheidsdoelstellingen te beleggen.</p> <p>Op de wijze waarop EPH haar activiteiten wenst uit te bouwen hebben PZEM en haar aandeelhouders geen invloed. EPH heeft aangegeven een stevige positie in Europa te willen verwerven.</p> <p>Sloe Centrale B.V. is verantwoordelijk voor het saneren van de grond wanneer deze grond vervuild zou zijn. De verkoop verandert hier niets aan. Op de balans van Sloe Centrale B.V. staat een voorziening om alles op te ruimen. Deze wordt periodiek geüpdatet. De inschatting en verwachting op dit moment is echter dat de grond schoon is.</p> <p>Hier zijn geen garanties voor afgegeven, maar uit de wet,- en regelgeving in Nederland, alsmede de vergunningen en overige contractuele verplichtingen die voor de Sloecentrale gelden, volgt dat er voldaan moet worden aan bepaalde normen op voornoemde gebieden. Wanneer hier niet aan voldaan wordt bestaat er de mogelijkheid tot handhaving.</p>
<p>Russische invloed op Nederlandse energievoorziening</p> <ul style="list-style-type: none"> - Vorig jaar hebben Russisch gezinde partijen kunstmatig schaarste van aardgas in Nederland gecreëerd, waardoor Nederland miljarden extra aan Putin heeft af moeten dragen; hoogstwaarschijnlijk was hier voorkennis in het spel^{xiv}. We hebben hier te maken met een Tsjechische koper met banden met Gazprom. Hoe kunnen we absoluut garanderen dat Rusland op geen enkele manier, via EPH, onheus/illegaal/ongewenst invloed kan uitoefenen op de Nederlandse energiemarkt? 	<p>Zoals u weet is er door PZEM (Nauta) onderzoek gedaan naar de koper en loopt er nog een integriteitsonderzoek die wij zelf hebben uitgezet. Daarnaast zal ook EZK in het kader van de energiewet een oordeel vellen over de verkoop.</p>

- i https://digitalekrant.volkskrant.nl/volkskrant/1676/article/1666918/2/1/render/?token=0183711f81ece7e32def8686adb28d00&vl_platform=ios&vl_app_id=be.persgroep.devolkskrant&vl_app_version=6.1.3
- ii https://www.ed.nl/opinie/zoals-voorspeld-is-de-privatisering-van-energiebedrijven-een-ramp-geworden~abc4cc39/?referrer=https%3A%2F%2Fwww.google.nl%2F&cb=ac0fcc2bda6f4fd21dee0c6179589f70&auth_rd=1
- iii <https://www.hln.be/nieuws/duitsland-overweegt-nationalisering-van-drieenergiebedrijven~ae584356/?referrer=https%3A%2F%2Fwww.google.nl%2F#:~:text=De%20Duitse%20regering%20overweegt%20energieconcern,van%20gas%20naar%20Europa%20afknijpt.>
- iv <https://www.trouw.nl/opinie/nationaliseer-de-energiesector-de-rest-issymptoombestrijding~b628da01/?referrer=https%3A%2F%2Fwww.google.nl%2F>
- v <https://portal.ibabs.eu/Document/Download/fc715b89-b1d6-4eac-b738-3957cb171799>
- vi <https://newsbase.com/story/czech-based-eph-expands-on-the-dutch-energy-market-257791>
- vii <https://www.wired.co.uk/article/europe-coal-plants-green>
- viii <https://beyond-coal.eu/2020/03/09/eph-gambles-against-market-and-climate-with-acquisition-of-900-mwschkopau-coal-power-plant/>
- ix <https://www.sciencedirect.com/science/article/abs/pii/S2214629621001596>
- x <https://ember-climate.org/app/uploads/2022/01/Limited-Utility.pdf>
- xi <https://www.climatechangenews.com/2016/07/06/banks-urged-to-blacklist-czech-coal-guzzler-eph/>
- xii <https://www.binnenlandsbestuur.nl/financien/energiebedrijf-pzem-tsjechische-handen>
- xiii <https://www.sloecentrale.nl/nl/#Beleid>
- xiv <https://wnl.tv/2022/03/09/poetin-manipuleerde-onze-gasvoorraad/>